**Rocznik sześćdziesiąty dziewiąty.**

# Urzędowy Orędownik Kościelny dla diecezji chełmińskiej.

**Nr. 2.** **Poniedziałek, 15-go marca** **1926.**

Treść:



19.

## Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 19 grudnia 1925 r.

**w sprawie komisyj mieszanych dla ochrony zabytków sztuki i kultury, znajdujących się w katolickich kościołach i lokalach kościeln.**

Na mocy art. XIV Konkordatu pomiędzy Stolicą Apesaolską a Rzeczypospolitą Polską, podpisanego w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 72, poz. 501), oraz art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła Rzymsko-Katolickiego (Dz. U. R. P. nr. 47, poz. 324) zarządza się co następuje:

§ 1. Dla ochrony znajdujących się w katolickich kościołach i lokalach kościelnych starożytności, dzieł sztuki, dokumentów archiwalnych i rękopisów, posiadających wartość historyczną lub artystyczną, tworzy się w każdej diecezji komisję, składającą się z ordynarjusza, jako przewodniczącego, i czterech osób, wśród których winien znajdować się konserwator państwowy zabytków sztuki i kultury, lub inny przedstawiciel Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Ordynarjusz przesyła listę wybranych przez siebie osób Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w celu uzyskania jego opinji.

Komisja rozpoczyna swe czynności, skoro Minister Wyznań Rligijnych i Oświecenia Publicznego wyrazi zgodę na proponowanych czterech członków komisji, albo jeżeli w ciągu 42 dni licząc od daty stempla pocztowego pisma ordynarjusza, nie nadejdzie odpowiedź Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 2. Komisja ma nazwę „komisja mieszana do opieki nad zabytkami kościelnemi“ (krócej: Komisja Mieszana Konserwatorska) i ma za zadanie wykonywanie opieki nad wymienionemi w § 1 zabytkami.

Dokumenty, mające w myśl prawa kanonicznego charakter tajny, miedzy innemi przechowywane w tajnem archiwum biskupiem oraz przedmioty specjalnego kultu np. obrazy cudowne, wyjęte są z pod działania komisji.

§ 3. Siedzibą komisji jest miejsce rezydencji ordynarjusza.

§ 4. W komisji mieszanej przewodniczy ordynarjusz, lub wyznaczony przez niego zastępca.

§ 5. Członkowie komisyj powołani są na lat trzy, po upływie ktróych mogą być powołani ponownie.

W razie śmierci lub ustąpienia członka komisji w ciągu trzechlecia biskup powołuje na jego miejsce inną osobę trybem przepisanym w § 1.

§ 6. Zabezpieczenie środków pieniężnych dlo prowadzenia biurowości komisyj będzie przedmiotem osobnego zarządzenia.

§ 7. Posiedzenia komisji odbywają się z reguły raz na kwartał na wezwanie przewodniczącego.

Do ważności uchwał wymagana jest obecność przewodniczącego i przynajmniej dwóch członków.

Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów; przy równym podziale głosów, głos przewodniczącego przeważa.

§ 8. Komisja rozpatrzy przygotowane przez proboszczów, rektorów kościołów i przełożonych klasztorów inwentarze przedmiotów zabytkowych oraz takież inwentarze i spisy państwowe i utworzy wspólny inwentarz diecezjalny zabytków kościelnych ruchomych.

§ 9. Zabytki objęte inwentarzem diecezjalnym pozostają pod opieką rektorów kościołów, lub przełożonych instytucyj, do których przedmioty te należą.

Podlegają one perjodycznej kontroli komisji mieszanej lub delegowanych przez nią ekspertów.

§ 10. Zabytki ruchome kościelne nie mogą być niszczone, usuwane, sprzedawane, zamieniane, przerabiane, odnawiane lub rekonstruowane bez pozwolenia komisji mieszanej konserwatorskiej. Przewożenie wymienionych zabytków na wystawy publiczne wymaga również pozwolenia komisji.

Roboty, mające na celu przerabianie, odnowianie, lub rekonstrukcje przedmiotów zabytkowych, podlegają kontroli komisji mieszanej.

§ 11. Koszty konserwacji zabytków kościelnych ponoszą instytucje będące ich właścicielkami, z ewentualną pomocą ze Skarbu Państwa.

§ 12. Rejestracja obrazów objętych diecezjalnym inwentarzem zabytków wymaga osobnego pisemnego pozwolenia ordynarjusza.

§ 13. Przed wydaniem zarządzeń co do konserwacji zabytków kościelnych nieruchomych władze państwowe zasięgają opinji właściwego ordynarjusza.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

**Minister Wyznań Rel. i Oświecenia Publiczn.**
St. Grabski.

---

20.

**Zamianowanie członków komisji mieszanej.**

Członkami komisji mieszanej dla ochrony zabytków sztuki i kultury w kościołach katolickich i lokalach kościelnych dla diecezji Chełmińskiej zostali mianowani:

ks. kanonik Dr. Sawicki w Pelplinie,
ks. Proboszcz Makowski w Chojnicach,
p. inżynier Feliks Niekrasz, radca wojewódzki w Toruniu,
p. Dr. Nikodem Pajzderski, konsedwator zabytków sztuki i kultury przy Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu.

Pelplin, dnia 13 lutego 1926 r.

---

21.

**Zawiadomienie ordynarjuszy o przestępstwach, popełnionych przez duchownych i zakonników.**

Okólnik Nr. 1084/I. U./25.
w sprawie
zawiadamiania wojewodów i ordynarjuszy o przestępstwach popełnionych przez dochownych i zakonnikow.

Do
wszystkich sądów i urzędów prokuratorskich.

W wykonaniu artykułów XX i XXII Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 501 i 502) zarządzam co następuje:

Władze wymiaru sprawiedliwości winny o każdym wypadku przestępstwa dokonanego przez katolickiego duchownego lub zakonnika zawiadomić:

a) właściwego terytorjalnie wojewodę t. j. według obszaru, na którym duchowny (zakonnik) ma swą siedzibę urzędową (klasztor pobytu),

b) ordynarjusza, któremu duchowny lub zakonnik podlega.

Jeśli nawet ordynarjuszem nie jest arcybiskup lub biskup diecezjalny (lub osoba ich zastępującą), należy zawiadomienia przesyłać właściwemu terytorjalnie arcybiskupowi lub biskupowi z prośbą o skierowanie do właściwego ordynarjusza.

Zawiadomienia obejmują:

doniesienie o wszczęciu postępowania karnego (nie wyłączając dochodzeń sądowych lub prokuratorskich) z oznaczeniem ustawowem przestępstwa (t. j. wymienienie artykułu lub paragrafu ustawy) i opisem stanu faktycznego, zawiadomienie o wdrożeniu śledztwa (wstępnego), udzielenie odpisu wyroku (skazującego lub uniewinniającego) wraz z jego motywami, albo innej decyzji (uchwały, postępowania) kończącej postępowanie karne, zawiadomienie o uwięzieniu (prewencyjnem lub celem wykonania kary) z wymienieniem więzienia, zmianie więzienia i o zwolnieniu z więzienia.

Do wysyłania zawiadomień są obowiązani:

1) w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie prokuratorzy (podprokuratorzy) przy sądach właściwych; w sprawach zaś należących do właściwości sądów pokoju, te sądy;

2) w okręgach sądów apelacyjnych we Lwowie i Krakowie i sądu okręgowego w Cieszynie właściwe sądy (sędziowie śledczy), a urzędy prokuratorskie, gdy chodzi o przesłanie odpisu aktu oskarżenia (wniosku o ukaranie w postępowaniu uproszczonem);

3) w okręgach sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu i sądu okręgowego w Katowicach właściwe urzędy prokuratorskie; w sprawach zaś z oskarżenia prywatnego sądy powiatowe.

Udzielenie odpisu orzeczenia Sądu Najwyższego należy w okręgach wymienionych pod 2 do sądu, któremu Sąd Najwyższy zwraca akta sprawy, w okręgach wymienionych pod 1 i 3 do prokuratorów przy takich sądach; w sprawach zaś z oskarżenia prywatnego do sądu pierwszej instancji. Postanowienie to ma odpowiednie zastosowanie, jeśli sąd apelacyjny jest sądem rewizyjnym.

Po prawomocnem ukończeniu postępowania karnego należy na żądanie ordynarjusza zezwolić jemu lub delegatowi przez niego wymienionemu na zapoznanie się z aktami sprawy w sądzie albo w urzędzie prokuratorskim lub wojewódzkim. Jeśli siedziba ordynarjusza nie znajduje się w siedzibie władzy, która akta ma w przechowaniu, należy je w tym celu przesłać do sądu lub urzędu prokuratorskiego lub wojewódzkiego właściwego dla siedziby ordynarjusza. Na żądanie właściwego wojewody należy mu akta sprawy prawomocnie ukończonej udzielić do wglądu z zastrzeżeniem zwrotu.

Warszawa, dnia 28 sierpnia 1925 r.

**Minister Sprawiedliwości:**

(—) Żychliński.

---

22.

## Dubia

(Acta Apostolicae Sedis — 15. I. 26.)

Maximilianus Crespo, Archiepiscopus Popayanensis, a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem reverenter expostulavit; nimirum:

I. Summus Pontifex Pius X sa. me., die 18 maii 1907, indulgentias christifidelibus concessit qui devote sacram Hostiam adspexerint, cum in Missae sacrificio elevatur, additis in ipsa oculorum elevatione verbis „Dominus meus et Deus meus!“ Hinc quaeritur:

1. An fideles Missae adstantes, in sacrae Hostiae elevatione; clara et elata voce verba „Dominus meus et Deus meus“! proferre possint? Aa etiam ad Calicis elevationem?

2. An ipse celebrans idem agere valeat, submissa tamen voce?

II. Ex Decreto Sacrae Rituum Congregationis, diei 29 Aprilis 1922. Missae sanctorum duodecim Apostolorum habent Evangelia stricte propria. Cum vero Sanctus Paulus inter duodecim Apostolos non recenseatur sed, ut ait Sanctus Beda Venerabilis, sit tertius decimus Apostolus, quaeritur.

An Evangelia quae leguntur in Missis de festis Conversionis et Commemorationis S. Pauli Apostoli, diebus 25 ianuarii et 30 iunii, sint stricte propria?

III. Si accidat ut aliquod festum duplex maius vel minus aut semiduplex a festo duplici primae classis impeditum commemoretur tantum od Laudes, debetne omitti ad Matutinum nona Lectio historica vel propria de festo impedito?

IV. Sacerdos Feria quarta Cinerum Missam lectam celebraturus in oratoriis semi-publicis, potestne ante Missam benedicere cineres sine cantu eosque omnibus petentibus distribuere?

VI. Attenta declaratione Sacrae Poenitentiariae Apostolicae (Sectio de indulgentis), diei 21 iulii 1919, inspectis etiam Decretis Sacrae Rituum Congregationis, diei 15 octobris 1920 et 10 novembris 1921, de ratione cantandi Litanias Lauretanas, quaeritur:

An in Litaniarum recitatione absque cantu iterari liceat priores invocationes hoc modo: V. Kyrie, eleison. R. Kyrie, eleison. — V. Christe, eleison. R. Christe, eleison. — V. Kyrie, eleison. R. Kyrie, eleison?

VIII. Pluribus in locis, Deo favente, instituta est consociatio Sociarum Sacratissimi Cordis Jesu quae in prima cuiuslibet mensis Feria sexta peculiaria pietatis exercitia in honorem Divini Cordis peragere et sacram Communionem recipere student; et tunc celebratur Missa votiva de Sacratissimo Corde Jesu iuxta Decretum generale Sacrae Rituum Congregationis, n. 3712, diei 28 iunii 1889. Cum vero huiusmodi Sociae, ruri praesertim, ab ecclesia paroeciali valde distent, et ob pauperem earum conditionem laboribus ad vitam sustentandam necessariis incumbere debeant, ac proinde sine gravi incommodo ecclesiam in Feria sexta adire nequeant, quaeritur:

An in hisce casibus Missa votiva de Sacratissimo Corde Jesu, a memorato Decreto indulta, in prima mensis Dominica celebrari possit, cauto tamen ut una saltem Missa dicatur de Officio diei?

Sacra autem Rituum Congregatio, audito specialis Commissionis voto, praepositis questionibus accurate perpensis, ita respondendum censuit:

Ad I. Quoad primam partem, negative in omnibus, ad mentem Caeremonialis Episcoporum, lib. II, cap. VIII, n. 70 et Decreti generalis n. 3827, ad III, diei 22 maii 1894.

Quoad secundum partem, negative, iuxta canonem 818 Codicis iuris canonici et Rubricas Missalis Romani.

Ad. II. Negative.

Ad. III. Affirmative.

Ad. IV. Affimative, ex gratia, iuxta Memoriale Rituum, iussu Benedicti Papae XIII editum.

Ad VI. Affirmative.

Ad. VIII. Negative.

Atque ita rescripsit ac declaravit die 6 novmbris 1925.

A. Card. VICO, Ep. Portuen, et S. Rufinae.
S. R. C. Praefectus.
ALEXANDER VERDE, Sec.

---

23.

### Sacra Poenitentiaria Apostolica.

Św. Penitencjarja Apostolska wydała 10-go lipca 1925 rozporządzenie, które podaje warunki, pod jakimi może być uzyskany odpust zupełny wielokrotny t. zw. „Porcjunkuli“ w dniu 2 sierpnia względnie w następną niedzielę. Poniżej podajemy ten dekret w całej jego osnowie zwracając szczególnie uwagę na ustępy V i IX. Pierwszy z nich ustanawia, że w przyszłości odpust ten może być nadany tylko tym kościołom, które są oddalone przynajmniej o 3 kilometry od kościoła franciszkańskiego, względnie od innego, który ten przywilej posiada. W ustępie IX określono bliżej modlitwy, które dla uzyskania tego odpustu należy odmówić w intencji Ojca św.

### DECRETUM
#### DE NORMIS IN CONCEDENDA ET LUCRANDA INDULGENTIA PORTIUNCULAE.

Ut septimi pleni saeculi ab condito feliciter amplissimo Minorum Ordine et memoria et fructus quam diutissime permanerent, fel. rec. Pius Pp. X, Litteris motu proprio die IV mensis iunii anni MDCCCCX datis, benigne concessit, ut eo ipso duintaxat saeculari anno, Portiun-

culae Indulgentia, quam vocant, ad alias proferri posset ecclesias atque oratoria, quae de Ordine Minorum non essent, necessarias atque opportunas ad rem facultates singulis locorum Ordinariis tribuendo.

Verum, id per insequentem annum, cum eiusdem indulgentiae lucrandae dies haud longe abesset, evenit, ut ad Supremam S. Officii Congregationem, cui tum munus moderandarum indulgentiarum incumberet, innumerabiles undique perferrentur libelli, quibus postulabatur, placeret Apostolicae Sedi, aut indulta ante a quovis data prorogare aut nova eius generis largiri, ut, quo praestantissimo ecclesiis sane multis frui licuerat beneficio, id deinde postea fruendum consisteret. Iamvero Emi ac Rmi PP. Inquisitores Generales, cum sibi visum esset Christi fidelium vota posse utiliter admitti atque expleri, censuerunt certas quasdam leges parestiui operaere, ad quas Indulgentia Portiunculae in posterum concederetur. Ne tamen Ecclesiae filii, usquedum eiusmodi leges conderentur, tam insigni beneficio carerent, iidem Emi Patres, decreto die XXVI mensis maii anni MDCCCCXI lato, quod tamdiu valeret quoad aliquid aliud decerneretur, concessiones antea factas facultatesque Ordinariis locorum tributas sine die prorogarunt.

Opus a S. Congregatione S. Officii inchoatum Sacra Poenitentiaria Apostolica, cuius nunc est indulgentiarum concessionem usumque moderari, perficiendum cum sibi pro munere suo sumpsisset, re accurate perpensa, haec, quae sequuntur, ad Indulgentiam Portiunculae quod attinet, in posterum servanda esse decrevit:

I. Ut veneratio, qua Assisiense de Portiuncula Sacellum fideles prosequuntur, nihil unquam capiat detrimenti, immo etiam cotidie magis augeatur, in nulla ecclesia nulloque oratorio, vel Franciscalis cuiuslibet Instituti, quod a memorato Sacello minus distet quam infra n. V praesribitur, haec Indulgentia altero die mensis augusti lucrifieri in posterum queat, etsi id antehac licuit, nisi ab iis tantum qui domum ecclesiae vel oratorio continentem incolant, modo tamen aut physice aut moraliter impediantur quominus ad idem Portiunculae Sacellum se conferant.

II. Perpetuae huius Indulgentiae conscessiones, adhuc quoquo modo factae, integrae in posterum sunt, et tamen condicione, ut normae, hoc decreto futuris concessionibus moderandis statutae, omnino serventur, si eam unice excipias quae ad distantiam pertinet.

III. Indulta omnia temporaria, scilicet aut ad certum tempus aut sine die aut ad beneplacitum a quovis legitime concessa, inde a die XXXI mensis decembris vertente anno abrogata habeantur ac cessent. Quodsi nova in futurum indulta alicunde postulari contingat, libelli, ad Sacram Poenitentiariam mittendi, ratio non habebitur, nisi Ordinarius loci preces commendet omnibusque perpensis de vera concessionis opportunitate atque utilitate testificetus.

IV. Si quando privilegium huius Indulgentiae largiendum sit, aedes sacrae praeferantur, quae B. Mariae Virgini Angelorum vel Francisco Assisiensi dicatae sint aut in quibus aliqua sedem habeat e Confraternitatibus seraphicis parochialia ceteris plerumque anteponantur. quae aedes sicubi desint, templa cathedralia vel

V. Ecclesiae vel publica oratoria ut privilegio hoc locupletentur, distent oportet tria, ut vocant, chilometra ab aliis ecclesiis vel oratoriis quae ad aliquem Franciscalem Ordinem pertineant aut eodem privilegio fruantur.

VI. Si qua peculiari de causa haec Indulgentia semipublicis oratoriis concedenda videatur, eadem unquam ne faveat nisi communitati vel coetui fidelium, in cuius commodum oratoria illa erecta sint.

VII. Ordinariis locorum, parochis et ipsis rectoribus aedium sacrarum, in quibus privilegium insit, facultas esto, si quidem iustis de causis id expedire iudicarint, pro altero mensis augusti die, qui dominicus non sit, substituendi, ad Indulgentiam lucrandam, diem dominicum proxime insequentem.

VIII. In iisdem ecclesiis vel oratoriis, quamdiu, ex praescripto, invivisentibus, Indulgentiae acquirendae causa, fidelibus patebunt, tamdiu Reliquiae S. Francisci Assisiensis vel B. Mariae Virginis, aut saltem Imago vel statua eiusdem Sancti vel B. Mariae Virginis Angelorum, venerationi filelium propositae maneant. Publicae praeterea preces ibidem pro Summo Pontifice

universaque militanti Ecclesia, pro haeresum exstirpatione peccatorumque conversione, pro pace et concordia omnium populorum, Deo adhibeantur, quo tempore id fieri opportunius videbitur: sacerque iste ritus, praemissis tum B. Mariae Virginis Angelorum et Seraphici Patriarchae invocatione, tum Litaniis Sanctorum, Eucharistica benedictione absolvatur.

IX. Qui Indulgentiam Portiunculae lucrari cupiat, is admissa sua confiteatur, ab iisque, si opus sit, absolutus, sacra de altari libet; ecclesiam vel oratorium, privilegio ditata, invitat, precesque ad mentem Summi Pontificis de more fundat, idest saltem sexies Pater, Ave et Gloria in unaquaque earum visitationum, quas ad indulgentiam iterum iterumque impetrandam rite peragat.

X. Altero mensis augusti die vel die dominico proxime insequenti, condicionibus superiore n. IX statutis eos quoque stare oportet, si velint Indulgentiae compotes fieri, qui reliquis per annum diebus eo fruuntur indulto, ut sola sex Pater, Ave et Gloria recitatione, praeter alias, etiam Portiunculae Indulgentiam lucrari queant.

Quae quidem omnia Ssmus Dominus Noster Pius divina Providentia Pp. XI, in audientia die XVI mensis maii subscripto Cardinali Poenitentiario Maiori impertita, adprobavit promulgarique iussit. Contrariis quibuslibet, etiam specialissima atque individua mentione dignis, minime obstantibus.

Datum Romae ex Aedibus Sacrae Poenitentiariae, die X mensis iulii, anno MDCCCCXXIV.

**O. Card. Giorgi, Poenitentiarius Maior.**

**Silvius Fagiolo,**

S. Poent. Apost. a Secretis.

---

24.

**Konwersja niemieckich pożyczek wojennych.**

Ustawa Rzeszy niemieckiej z dnia 1 lipca 1925 r. w sprawie wykupienia pożyczek publicznych wejdzie w życie w Polsce z dn. 1-go stycznia 1926 r. W myśl tej ustawy zostana pożyczki markowe Rzeszy niemieckiej, do których należą także przejęte przez Rzeszę pożyczki markowe w kraju, wymienione w dług konwersyjny (Ablösungsschuld) w ten sposób, że ogólnie za każde 1000 marek starych pożyczek państwowych udziela się 25 marek nominalnie długu konwersyjnego.

Tymczasem zostaną konwertowane stare pożyczki, t. j. te pożyczki markowe Rzeszy, co do których wierzyciel może się wykazać, że nabył je przed 1 lipca 1920 roku i był w ich stałem posiadaniu od dnia nabycia, aż do ich zgłoszenia. Pierwotnym nabywcom pożyczek przyznaje się oprócz długu konwersyjnego (Anleihe - Ablösungsschuld) prawa wylosowania (Auslösungsrechte), które zostaną wykupione w gotówce w pięciokrotnej wysokości ich sumy nominalnej z roczną 4 i pół-procentową dopłatą.

Umożenie długu konwersyjnego, zaopatrzonego w prawa wylosowania, zostanie przeprowadzone w przeciągu 30 lat, począwszy od r. 1926, po zgłoszeniu starych pożyczek w Polsce, został wyznaczony termin od 2 stycznia do 30 kwietnia 1920 r.

Komisarzem nadzwyczajnym dla przeprowadzenia postępowania, został mianowany były prezydent rejencyjny, p. Foerster w Gdańsku, który posiada ekspozyturę w Poznaniu — tymczasem przy niemieckim Konsulacie Generalnym. Wnioski o zmianę i o udzielenie praw wylosowania należy składać za pośrednictwem niżej podanych banków, u których także nabyć można przepisane formularze:

1) Agrar- und Kommerz-Bank w Katowicach.
2) Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu T. A. w Poznaniu (Bank für Handel und Gewerbe).
3) Bank Kwilecki, Potocki i Ska w Poznaniu.
4) Bank Przemysłowców T. A. w Poznaniu.
5) Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu.
6) Genossenschaftsbank (Bank Spółdzielczy) w Poznaniu.
7) Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu.
8) Thorner Vereinsbank w Toruniu.
9) i 10) Filje Direction der Discontogesellschaft w Poznaniu i w Katowicach.

11)—13) Darmstaedter und National-Bank, Deutsche Bank i Dresdener Bank w Katowicach.

14), 15) Danziger Privat-Aktienbank w Poznaniu i Grudziądzu.

16) Filja Danz. Raiffeisenbank w Grudziądzu.

Wspomniane banki mogą przyjmować wnioski także przez swoje oddziały. Wierzycielom pożyczek przysługuje wybór, u którego z wyżej wspomnianych banków chcą składać wnioski. Rzesza niemiecka nie odpowiada za czynność banków.

Dla zachowania terminu, wyznaczonego do stawiania wniosków o prawa wylosowania, nie wystarcza, by wniosek wpłynął u pośrednika do 30 kwietnia 1926 r., a raczej winien do tego dnia być w posiadaniu komisarza nadzwyczajnego.

Poleca się przeto możliwie niezwłoczne składanie wniosków, ponieważ załatwienie przez pośredników wymaga dłuższego czasu. Wykupienie pożyczek późniejszych nabywców nastąpi później.

---

25.

## Oficjum, Msza św. i Elogjum do Matryrologjum b. Bogumiła.

Kurja Włocławska powiadomiła nas, że Oficjum, Msza św. i Elogjum do Martyrologjum bł. Bogamiła zostały przez św. Kongregację Rytów dekretem z dnia 17. XI. r. 1925 zatwierdzone. W krótkim czasie będą wydrukowane i do nabycia w księgarni Powszechnej w Włocławku.

Pelplin, dnia 22 lutego 1926 r.

---

26.

## Komitet uroczystego obchodu ku czci św. Bogumiła

w dniach 22—25 maja 1926 roku w Uniejowie i Dobrowie:

**Czcigodni Bracia Kapłani!**

Potwierdzona przez Rzym cześć św. Bogumiła, znajdzie wyraz w uroczystym obchodzie, jaki odbędzie się w dniach 22—25 maja b. r. w Uniejowie i Dobrowie.

Radość Kraju, a zwłaszcza Wielkopolski, diecezji Włocławskiej, ziemi Kaliskiej, czyli bliższej okolicy — niezmierna!

Zdawałoby się, że ciężką chmurą zasuwa się horyzont, gdy pomyślimy o funduszach niezbędnych na przygotowanie tej uroczystości.

Trwoga jednak nie ma przystępu do nas, bo znając Czcigodnych Braci Kapłanów, ufamy, że gorącością serc swoich poruszą lud wierny, by jaknajobfitszą ofiarą, złożoną jaknajszyciej, czy to prywatnie, czy po uprzednim przygotowaniu na urządzoną w tym celu tackę w jaknajprędszym czasie przesłoną, rozwiążą tę trudność. O jaknajliczniejsze przybycie, tak osobiste, jak z kompanjami, a z dalszych okolic, dekanalnemi — upraszamy. Każdy z Czcigodnych Braci raczy zabrać komżę i stułę i o przybyciu swym, oraz kompanji, jej przypuszczalnej ilości, uwiadomić Komitet (Uniejów) przed Wielkanocną, zaznaczając, na które dni i do której miejscowości przybędzie. Czek na przesyłkę ofiar dołączamy.

Przypominamy, że udział w obchodzie, nawiedzenie tych miejsc, zastąpi część warunków Wielkiego Odpustu Jubileuszowego na ziemi naszej.

Komunikacja autobusowa będzie z Łodzi Sieradza, Kalisza, względnie Turku i Koła.

Dzielimy się radosną wieścią, że celebry podjęte będą przez Najdostojniejszy nasz Episkopat, który nadto po za wybitnym Kaznodziejami z całej Polski przyjął na siebie kilka przemówień a jednocześnie jak w Uniejowie tak w Dobrowie, udzieli wielkiego wspólnego błogosławieństwa.

**J. E. Ks. Dr. Stan. Zdzitowiecki,**
**Bp. Kuj.-Kal.—Protektor**
**J. E. Ks. Dr. Wojciech Owczarek,**
**Bp. Sufr.—Hon. Przewodniczący.**

CZYNNI CZŁONKOWIE KOMITETU:

Ks. Prałat Stanisław Krzeszkiewicz, Gniezno
Ks. Prałat Tadeusz Zakrzewski, Poznań
Ks. Prałat Józef Kłos, Poznań
Ks. Kanonik Antoni Janczak, Włocławek
Ks. Kanonik Jan Cyranowski, Uniejów—Prezes
Ks. Prob. Mikołaj Kozłowski, Dobrów—Vice-prez.
Ks. Kanonik Leopold Ciesielski, Wilamów

Ks. Prałat Michał Majewski, Turek—Przew. zebrań
Ks. Kanonik Wojciech Gniazdowski, Koło
Ks. Proboszcz Franciszek Pawelski, Wojków
Ks. Kanonik Stanisław Mirecki, Pabjanice—Sekret.
Ks. Proboszcz Stanisław Ławiński, Niemysłów
Ks. Kanonik Marjan Hofman, Ciechocinek—Koresp.
Ks. Kanonik Jan Stanisław Żak, Szadek
Ks. Prefekt Stanisław Zaborowicz, Uniejów
Ks. Wikarjusz Stanisław Michniewski, Uniejów.

Do Prześwietnej Kurji Biksupiej Chełmińskiej
w Pelplinie (Pomorze).

Przesyłając odezwę Komitet najuprzejmiej prosi o łaskawe podanie treści jej do wiadomości Przewielebnego Duchowieństwa przez wydrukowanie w najbliższym numerze oficjalnego Organu diecezjalnego.

Uniejów Z. Kaliskie 12. 2. 1926.

**Ks. J. Cyranowski, Przewodniczący.**

---

27.

**Kolekta na budowę kościoła w Iłowie.**

Jak najspieszniejsze wybudowanie nowego kościoła w Iłowie dla przeszło 2000 katolików oddalonych od kościoła parafjalnego w Białutach o 10—12 kilometrów okazało się koniecznem. Celem budowy kościoła i budynków kościelnych w Iłowie zawiązał się w porozumieniu z Władzą kościelną Komitet z proboszczem z Białut na czele. Komitet budowę kościoła już rozpoczął. Pomimo wielkiej ofiarności parafjan dzieła rzpoczętego dokonać nie mogą bez ofiarnej pomocy szerszych kół diecezjalnych. Dla tego przyznano ks. proboszczowi w Białutach kolektę diecezjalną.

Kolekta na budowę kościoła w Iłowe odbędzie się w pierwsze święto Wielkanocne dn. 4 kwietnia r. b. Wielebni księża proboszczowie i rządcy parafji zechcą tę kolektę w niedzielę palmową gorąco polecić i wiernych do ofiarności zachęcić. Wynik kolekty należy natychmiast do księży dziekanów nadesłać.

Pelplin, dnia 22. 2. 1926 r.

---

28.

**Nowe oficja i formul. do mszy św.**

Nowe oficja i nowe formularze do mszy św. S. Petro Canicii i Dom. N. I. Chr. Regis zostały przez naszą kancelarję sprowadzone. Przewielebni ks. ks. dziekani zechcą nam teraz podać ilość egzemplarzy potrzebnych do mszy św. i brewiarza w ich dekanatach i zarazem przysłać za nie pieniądze: Offic. S. Petri Can. form. do brew. i do mszału kosztują każdy z osobna 35 gd., offic. Dom. N. I. Ch. Regis do brew. kosztuje 85 gr., form. mszaln. zaś 65 gr.

Pelplin, dnia 9. 3. 1926 r.

---

29.

## O Koserwacji Cudownego Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej.

W dniu 25 marca b. r. w święto Zwiastowania N. P. Marji odbędzie się na Jasnej Górze uroczyste odsłonięcie Cudownego Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej po przeprowadzonej obecnie konserwacji tegoż obrazu. Termin odsłonięcia ustalono w związku z podniesioną przez komisję koniecznością naprawy ołtarzowej ramy, która w najbliższych dniach będzie przeprowadzona.

W dniu 9 marca b. r. zebrała się w Klasztorze OO. Paulinów poraz trzeci komisja, powołana przez zjazd księży biskupów, celem zbadania i przejęcia wykończonej pracy, przez prof. Jana Rutkowskiego. W komisji wzięli udział z ramienia Duchowieństwa: J. E. ks. biskup St. Zdzitowiecki, J. E. ks. biskup Czestochowski Dr. Kubina. O. Przeor Markiewicz, O. P. Przeździecki, O. A. Jędrzejczyk, z ramienia Ministerstwa W. R. i O. P. Dyrektor Departamentu Sztuki Jan Skotnicki, i naczelnik wydziału zabytków i muzeów Jarosław Wojciechowski, oraz członkowie Komisji: Prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski, Dr. Stanisław Tomkowicz. Prof. Wiesław Zakrzycki, delegat Tow. Opieki nad zabytkami Mikołaj Piotrowski, Dyrektor Zbiorów Państwowych Dr. Stanisław Turczyński, Konesrwator Okręgowy Dr. Tadeusz Szydłowski.

Po zbadaniu obrazu, Komisja stwierdziła, iż prace Konserwacyjne przeprowadzone zostały wzorowo, z pietyzmem, dokładnością i fachową umiejętnością ściśle według programu ustalonego na poprzednich posiedzeniach. Prace te ograniczyły się do usunięcia zabrudzeń pyłu i kopciu, usunięcia przemalowań z dawniejszych wieków, zaimpregnowania drzewa i zabezpieczenia malowidła od ujemnych wpływów atmosferycznych. Ponadto zatsosowano nową konstrukcję dla przymocowania sukienki, wyszywanej klejnotami, blach złoconych grawirowanych i kosztownych koron ofiarowanych przez Ojca Świętego Piusa X przymocowanych bezpośrednio do obrazu.

Dzięki chwalebnej inicjatywie O. Przeora Jasnogórskiego i Zgromadzenia Księży Paulinów, współdziałania komisji złożonej z przedstawicieli Episkopatu i świeckich rzeczoznawców oraz gorlwej pracy prof. Rutkowskiego, został cudowny obraz, drogi sercu każdego Polaka i katolika, zabezpieczony na długie czasy.

Jasna Góra, dnia 10 marca 1926 r.

30.

Personalia:

ks. wikary Pronobis z Cehłmna, został mianowany administratorem parafji Mokre, dekanat łasiński;

ks. wikary Wiktor Lewandowski z **Żarnówca** został przeniesiony na wikarjat do Chełmna,

ks. wikary Porzyński z Luzina na wikarjat do Wejherowa.

ks. wikary Ebertowski z Wejherowa na wikarjat do Garca,

ks. wikary Franciszek Kurland z Torunia został mianowany kuratusem stacji duszpasterskiej na Mokrem.

Zmarł 18 lutego 1926 ks. wikary Stanisław Szymański w Subkowach (Sodalis).

Nakładem Biskupiego Jeneralnego Wikarjatu. Czcionkami Drukarni i Księgarni T. z o. pr. w Pelplinie.